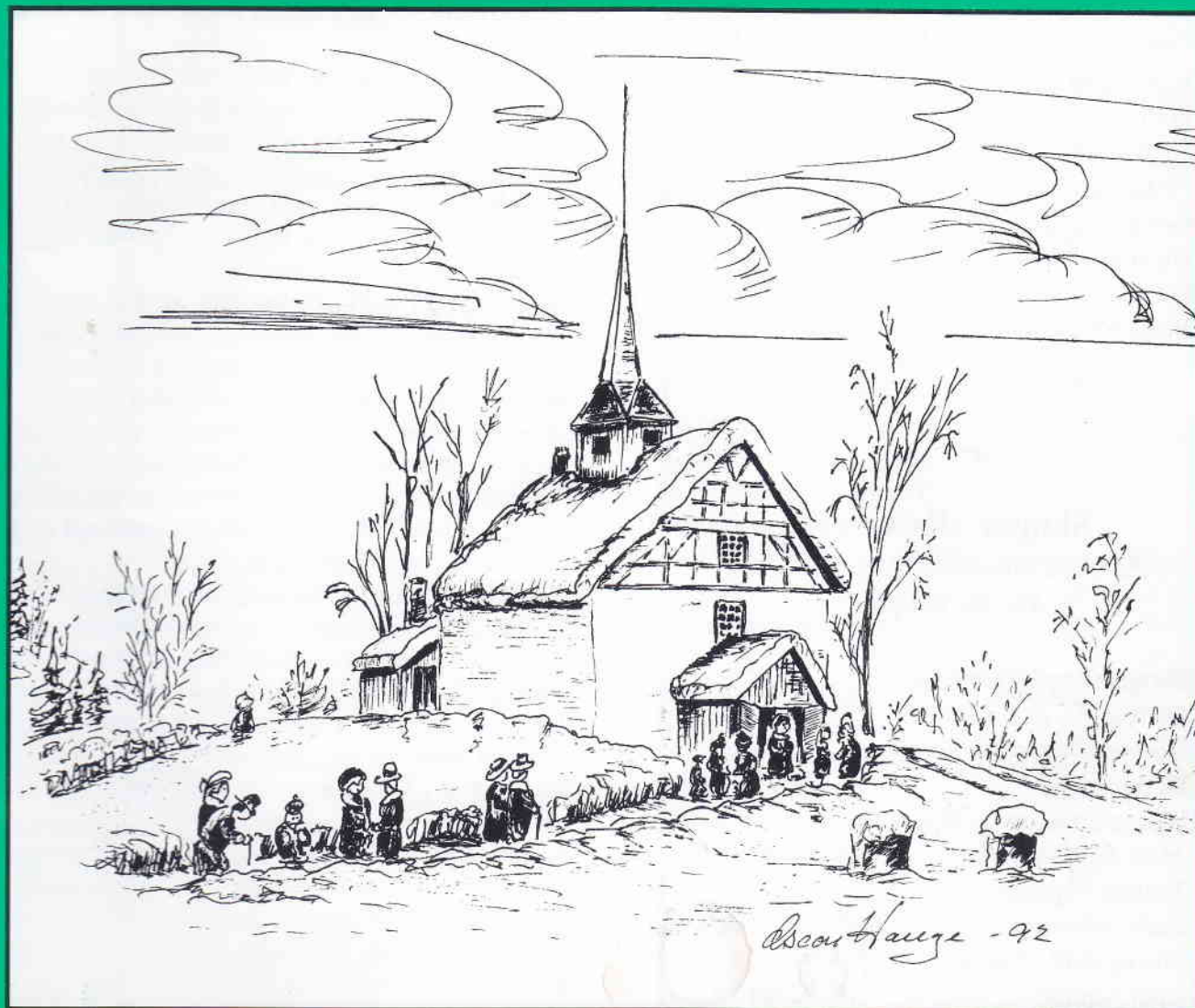

Historielagsnytt

Tegningen er utlånt av Lions Klubb. Den har vært motiv på Lions julemerker 1992 og er tegnet av Oscar Hauge. Han har forøvrig bistått klubben i 12 år med tegninger av motiver fra vårt distrikt. Tjue julemerker sammen med to kort er innpakket i et A-4 omslag som kan passe godt i en bilde-ramme. Motivet er behørig beskrevet inne i omslaget. Produktet er å få kjøpt på flere steder bl.a. i Sparebank 1's filialer.

*Skoger Historielags ønsker alle våre lesere
en riktig god jul og et godt nytt år!*

Innholdsfortegnelse

Formannen har ordet	S. 2
Skoger Historielag 25 år	S. 3 - 5
Julekveld	S. 5
Festligheter i romjul og nyttår	S. 6 - 7
Griselakting	S. 7 - 8
Rønnehuedagen 2000	S. 8
Utlån fra fotogruppa	S. 9
Blodklubb	S. 10
For barneflokken-dikt	S. 10
Ny bygdebok for Skoger	S. 11
På Kongens utsikt	S. 11
Konnerudverket	S. 12
Høsttur til Rjukan	S. 13 - 14
Dugnad på Rønnehue	S. 15
Eldre i Skoger	S. 16

Skoger Historielag

Pb. 9112 Konnerud, 3006 Drammen

Øvrige grupper:

Skoger Bygdesamlinger:

Oddvar Borge Johansen tlf.: 32 88 41 10

Skoger Gamle Kirke:

Jean Lorange tlf.: 32 88 43 03

Fotogruppe og Gotiskgruppe:

Aase Tandberg tlf.: 32 89 18 73

Teatergruppa:

Karin Johansen tlf.: 32 80 06 18

Sti- og skiltgruppa:

Kjell Amundsen tlf.: 32 88 40 57

Redaksjonskomité:

Normann Solberg tlf.: 32 88 44 79

Anne Haugjord

Helge Furuvoild

Goro Halden

Øyvind Pedersen

Formannen har ordet

Kjære historielagsmedlemmer !

Vi har lagt bak oss en mer eller mindre tvilsom sommer, en noe våt høst, og julehøytiden er like om hjørnet. I vår medlemsmasse på over 300 medlemmer er det visst en del som stiller seg spørsmålet; "hva har egentlig skjedd i laget dette året? hva holder "de" på med?" Jeg kommer tilbake til dette om en liten stund, først et lite tilbakeblikk.

Jeg ser tilbake på 6 mnd. som formann i Historielaget, en kort tid, men allikevel en lærerik og spennende tid. Jeg må få takke for at jeg har blitt tatt imot med varme, åpne armer og tillit, og jeg er samtidig overveldet over det engasjement og den idealisme som ligger i laget.

Så litt om noen av aktivitetene

Teatergruppa, med sitt skuespill av Kai Roger Olsen, "Handelsmenn, dagdrivere og sladre-kjær-ringer" har, og er, så og si på turne, og høster stor applaus. Etter visningen nå i november, venter Drammen teater, i februar neste år.

Til tross for dårlig vær, ble Historielagets 25 års jubileum markert under Rønnehuedagen den 20 august, og hele 256 personer trosset regnværet og var med og gjorde dagen til en fest.

9 september ble det "Telemarkstur med historisk sus." 60 personer ble med på en opplevelsesrik tur. På Tinnoset gikk vi om bord i jernbaneferga "Storegut", og hadde en ca. 2 timers tur over Tinnsjøen, der det ble servering, og til og med en svingom etter trivelig trekkspillmusikk. "Museumstoget" fra Mæl fraktet oss til Rjukan, mens en entusiastisk guide tok oss med bakover i historien. Så avsluttet vi med omvisning og film på Vemork. Guide- gave – og historieboken "Vandring langs et vassdrag" en lokalhistorisk perle, som lokalpatriotene Ole Kristian Mortensen og Reidar Halden har skapt, er i handelen fra 15 november. Den handler om et vassdrag med sin unike historie, der den starter 350 m over havet, ved Ormetjern og Langmyrdammen på Konnerud, og ender med Mølsteddammen på grensa til Sande. Utgangspunktet for boken er Skoger Historielags 25 års eksistens, altså en jubileumshistorie. Her har dere julegaven i år!!

Jeg har altså hørt spørsmålet om hva skjer egentlig i historielaget? Du ser i dette nummeret hvilke saker og aktiviteter som er jobbet med, men jeg tenker og at det nok er en avgrenset gruppe per-

soner som til enhver tid er de aktive. Hva gjør vi så for at flere kan komme aktivt med? Jo, setter vår lit til at DU tar kontakt og tilbyr din interesse, og noe av din fritid. De eksisterende kommiteene trenger flere aktive, og vi er åpne for nye ideer ! Velkommen er du!

Så ønsker jeg dere alle en god førjulstid, en koselig jul, og et godt nytt år !

Vennlig hilsen
Toril Naper Hauge - formann

Skoger Historielag *25 år* av Goro Halden

En vårdag kom de sammen, de fremsynte menn, for å diskutere om det var mulig å stifte et historielag.

Det var i året nittensyttifem.

Fem og tyve år har gått siden den dag.

Det var Marcus og Henny og Odd og Hans og Kristoffer, med flere som hadde en god ide.

Til møte i Skoger de dro av sted.

«Vi bør ta vare på historien fra det gamle Skoger. Den er av stor verdi,» sa alle de.

«Ta vare på alt fra gammel tid.

Vi har gammelkjerka. Vi har en god gammel bondekultur.

Vi har Konnerudgruvene, Gulskogen og Austad gård.

En historie om rikfolk, og om folk i trange kår.

Vi har Vestskogen med boplasser, veier og stier,

Som bør vernes for kommende tider.

Her ligger mang en historie gjemt, som ikke må glemmes.

Den må frem i lyset ! Den må fremmes!»

Laget ble stiftet den dag,

og navnet ble Skoger Historielag.

Laget skulle dekke det tidligere Skoger herred,

Som besto av Konnerud, Strømsgodset og Skoger sogn.

Alle ble enige om det.

I protokollen ble det skrevet ned.

Styret ble valgt, og møter det ble.

Med tiden ble så mange med.

Interessen var stor, det får en si.

Alle ville være med å ta vare på alt av historisk verdi.

Komiteen ble ble valgt, og møter og fester ble arrangert.

Mange fine turer og opplevelser det ble.

Gamle ting og gårdsredskaper med mer, ble samlet inn av, Marcus, Henny, Hans, Thomas og Jørgen med flere.

Skoger Bygdesamlinger ble åpnet på Mellom-Borge,

I 1978 i juni måned, en gang.

Her var mange samlet, det ble taler og sang.

Et stort arbeid var lagt ned for å få dette istand.

Jørgen Borge må her hedres.

I alle år har han vært museets formann.

Fotogruppen kom istand.

Gamle bilder rundt om i bygda de fant.

De ble samlet og tatt vare på.

Helge, Anne Lise, Reidar og Inger med flere,

De jobbet som bare det.

Til slutt det ble en stor Komité.

Tenk 1300 bilder er registrert og oppbevart.

På data blir disse lagt inn.

Vi får se de alle snart.

Kurs i gotisk skrift ble satt i gang,

Helgen ble læremester.

Dette kurs fikk mange års varighet, ja, en levetid så lang.

Gotisk skrift blir tydet,

Kunnskapen er stor og iveren er tilstede,

Til manges fornøyelse og gleder.

Hvert år holdes førjulsfester,

I gotisk skrift er disse en mester.

Konnerudgruvene kom i fokus, og utvalg ble dannet.

Historien om Konnerudverket fikk stor oppmerksomhet.

Gruvehull skulle sikres blant annet.

Nils Otto ble formann. Han hadde mange store planer, og mange hjelpere med.

Tusenvis av timer har gått med for å gjøre gruvene til et attraktivt og historisk sted.

I Baklia er også bygd et fint museum.

Kontaktstollen er sikret, og der inn går en gruvegang,
Mer enn 500 meter lang.

En driftig komité for boplasser, veier og stier ble satt ned.

Den besto av Ole Karl, Hans, Kristoffer, og Arne med flere.

Boplasser ble undersøkt, veier og stier registrert.

Det ble møter og befarings på mangt et sted.

Bladet «Folk og far» kom ut og ble svært populært.

Anne Lise skrev manntallsliste fra 1870, over de som den gang bodde i sognet her.

Skoger gamle kirke er nær 800 år.

Det er omfattende reparering som nå foregår.

I denne fine kirken fantes rotne bord og bjelker. Kirken sto for fall.

reparasjoner kostet millioner, det ble så store tall.

Vi håper nå at kirken nå snart blir ferdigrestaurert.

Den er av stor historisk verdi, for Skoger sognekall.

Teatergruppa er noe for seg sjøl, den kom rekande på ei fjæl.

Det første spill handlet om Konnerudverket, og gnisten ble tent den gang.

Det har blitt så mange spill, oppført på forskjellige steder med historisk stil.

Inger, Jan og Karin ble med, og siden kom Helge, Betty, Edith og Finn med flere.

Ros og heder vi fikk, og bra det gikk.

Interessen var stor blant skuespillerne.

Hvor mange spill jeg har skrevet?

Jeg har ikke tall på det.

En stor takk til alle som stiller opp.

Med humør og glede gjør de spillet helt topp.

Jan må hylles, han har vært krumtappen vår.

Han har vært teatergruppas formann i mange, mange år.

Kai Roger skriver bra, og er en skuespiller av rang.

Mer skal fortelles om teatergruppa neste gang.

Nevnes må noen raske gutter som jobbe kan.

De gamle hus på Rønnehue har de reparert og satt istand.

Det er Helge, Olaf, Øyvind, og Per, og Reidar, Egil Kjell, og mange flere.

En velfortjent hyllest de alle får.

Rønnehue har blitt så flott.

Ligger der inne i skogen, nesten som et eventyrslott.

Markus Johnsrud var den første formann i laget,

Han var av det ivrige slaget som satte ideer ut i livet.

Sammen med styret fikk de utrettet så mye, av stor verdi om historien fra gammel tid.

Nils Otto ble formann i året 1981,

I 10 år han hadde dette verv.

En ildsjel i særklasse han er.

Et uegennyttig arbeid han utførte uten en skjerv.

Arild kom så og ble formann i 1992.

En travel mann, men han er god.

For fotografering har han fått mang en pris.

Han inspirerte medlemmene på mange vis.

I 3 år var han leder, han fortjener og sin heder.

I 1994 kom så en ny formann,

det var den gode Jean Lorange.

Stor kunnskap om historie han har,

Og er en grei og hyggelig kar.

Han guider i gammelkirken, og kan faget.

Stor innsats har han gjort for Historielaget.

Nora var med i styret fra den første tid, og hun er både sprek og bli'.

Hun baker kaker til møter og fester, i bollebaking er hun en mester.

En ung dame kom på årsmøte i april i vår.

Det var Toril fra Stubberud.

Hun ble den nye formannen vår.

Vi gleder oss, og ser frem til nye tider.

Nye ideer vil nok dukke opp, historie har jo så mange sider.

Mange spill og sanger har jeg skrevet.

Det er for meg et kall.

Håper det kan glede noen i alle fall.

Det å skrive har tatt mye av min tid,

men når jeg bruker litt fantasi,

og setter til litt energi,

så er det givende, det vil jeg si.

Jeg makter ikke skrive om alle og enhver,
som har gjort en innsats i Historielaget her.
Et stort arbeid mange har gjort,
de må ikke glemmes bort.
En reprise har det blitt om de 25 år
som laget har bestått , og bra har det gått.

Vi lever i en ny og moderne tid.
Atombomben spøker, det er splid og strid.
La oss alle bli vernet for alt vondt som
hende kan.

Julekveld

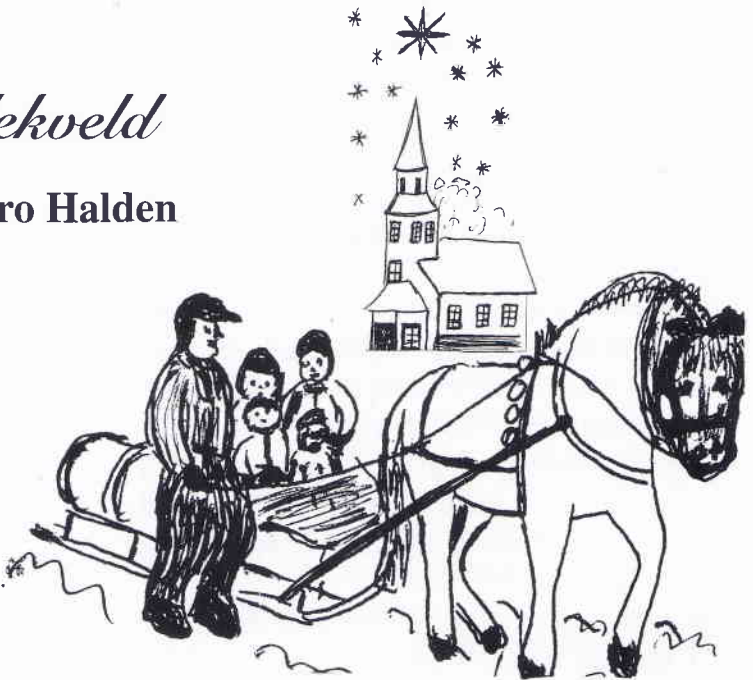
Av Goro Halden

Jeg minnes så vel
min barndoms julekveld.
Far kjørte oss barna til kirken
med hest og slede.
Kulda var streng mang en gang,
Men vi brukte skinnposer og varme klede.
Vi pratet og sang, og julestemningen
var tilstede.

Tusen stjerner store og små
blinket på himmelen blå.
En stjerne vi så som var stor og flott:
Det var Betlehemsstjerna.
Det var vi sikre på!

Rett over kjerka stoppet stjerna.
Den sto helt stille som om den ville si:
«Tred inn her! Nå er det kirketid!»
I Steigjela kom en lang hestekaravane.
Vi hørte dombjelleklang
og kirkeklokken ringe til høytid.
Nå var det jul atter en gang.

Inn til kjerka med oss alle det bar.
Først av alle gikk far.
Kjerka var fullsatt.
Her var juletre, lys og sang.
Organisten var på plass -
det var glede og jubel i hans musikk.
En vakker klang hørtes under det høye
kjerkehvelv.
Så leste presten juleevangeliet.
Først da ble det julekveld.

Før vi dro hjemover ble vi buden inn
til tante Annas varme julesjokolade og
gode kaker.
Det varmet i kropp og sinn.
Glade vi kjørte den lange vei hjemover til mor.
Hun hadde stelt i stand et veldekket bord,
med julemat av alle slag.
Alle dyra i fjøset hadde fått ekstra stell.
Hun hadde hatt en slitsom dag.

Far leste fra evangeliet de kjente og kjære ord.
Så dannet vi ring rundt juletreet.
Det ble til et lite kor.
Vi sang om det vesle barnet,
som ble født for å frelse vår jord.

Det åpnes et vell av minner,
fra barndommens julekveld.
Jeg ser hester i trav, hører bjelleklang.
Jeg ser den store stjerna, hører vakker julesang.
Og far og mor har sin plass ved min side.
Tankene går til hjemmet ved juletider,
og lyser opp i sjel og sinn.
Med minner fra tiden før motoralderen satte inn.

Festligheter i romjul og nyttår

av Normann Solberg

Romjul og nyttår var festenes tid såvel for barn som voksne. Hvem husker ikke juletreffene på skolen, i bede- og ungdomshus rundt om, da gang rundt juletreet var den store opplevelsen. Da gjaldt det å finne den jenta eller gutten en likte best å holde i handa. Da gjaldt det å kunne julesangene utenat - kunne synge av full hals. Helt fra 1. ste klasse i folkeskolen husker jeg min hjertens kjære og kan faktisk ennå se henne i den rød/hvit/sort-rutede kjolen med hvit blondekrave. Ansiktet lyste under det kullsvarte hår og fregnene var brune som hennes øyne. Det var søndagsskolens fest med utdeling av diplomer, testamenter og endelig en godtepose til slutt.

Ettersom årene gikk kom en lenger og lenger ut i ringene som det pleide være mange av rundt juletreet. Aller ytterst gikk de voksne.

Men brus og boller var heller ikke å forakte, og de tradisjonelle småkakene som jula jo er så full av. Det kunne nok være sparsommelig med det under krigen, tross alt, var det i grunnen forskjell på hverdag og fest. En skulle tro at disse linjene får våre lesere tilbake i egne nostalgiske betraktninger.

Så ble en etterhvert eldre. Da var det idrettslag og andre foreninger som sto for julefesten. Da ble det dans etter juletrengang der dette var vanlig. Kanskje var det ei ny jente denne gang som en holdt i handa eller rundt livet, mens hjertet banket villt bak vesten. Nyklipte gutter, kanskje nybarberte og duftene av Parba på jakene og bryl i håret som spradet rundt og bød opp de deiligste ungmøer, duftende av 4711 og med en nydelig permanent og vakre kjoler. Enhver kan nok se dette for seg og kanskje ønske seg tilbake for en stakket stund.

Rundt århundreskiftet skulle det vært en vanlig foreteelse i romjul eller nyttårsleite at endel «ungdommer» i Skoger dro helt til Holmestrand på fest i Hotell Festivitenes lokaler. Der var det gyngende dansegulv og smektende

musikk. Var det snø, så ble det rene kanefarten under skinnfell i spisslea. Hesten hadde naturligvis dombjellesælan på. På meieri-stallen ved Skoger stasjon ble såvel hest som ekvipasje parkert før festdeltagerne tok det smalspora toget til Dulpen. Og her ble det festa til første morratoget til Drammen tok dem tilbake igjen. På stallen sto de uthvilte hestene, mette på havre og tørrhøy og så bar det hjem som de kom.

Andre ganger gikk turen til Konnerudkollen Turisthotell. Det kunne være et helt hestefølge. Om det gikk villt for seg sier ikke de muntlige overføringer noe om, men en kan vel utelukke at det lå noen tannlause gubber under krakker og bord nederst i lokalet og kappa helsener i det danseløvene svingte seg forbi. Slik var det nemlig på meierisalen i Alvdal, i følge Kjell Aukrust.

Vel, enkelte av disse minnene er slett ikke annet enn 2. den hånds. Det kunne jo vært morro om noen hadde utførligere historier å fortelle. I de store herregårder og kondisjonertes selskap var det ball. Der holdt en ennå «urtidens» skikker i hevd med kjole og hvitt og nydelige fotside silkekjoler brusende som en krinoline. Om det var vanlig med gang rundt juletreet her skal ikke være sagt, men sikkert er det at dansemorraa begynte med en feiende polynese. Deretter kom Francaisen, Pas de Quatre, Lanciers og Wienerkreutz blandet inn med Mazurka, Polkett og Vals. Har du ikke deltatt der, kanskje? Ja, da kan du bare se det hele for deg på TV i dag. Det måtte vært en opplevelse av de store.

Det var den gang pikene hadde ballkort med en

liten blyant hengende til som de stakk under kjolen på barmen. Her måtte herrene tegne seg på forskjellige danser. De eldre «trakk seg tilbake» i salongene til punsjboller og toddy-glass. Kanskje rundt et bord hvor det ble spilt kort og røket sigar. Var det her dunderbeisen oppsto? Vel, hvist var kanskje mer vanlig i de finere kretser, men her i bygda vår var heller dunderbeis vanlig. Jeg har en liten kuriositet som er avtegnet her - et ballkort anno 02.12.1900. Og jeg tror D.Y.H.F kan stå for Drammen Yngres Høireforening.

- *Kanskje andre vet bedre?*

Griselakting under og etter jul slik vi gut- tunger opplevde det av Øyvind Pedersen

Griselaktingen før jul var en spennende tid for oss gutter, men en fæl tid for kvinnfolk som nesten fikk sammenbrudd av grisehylene. For de uinnvidde: Det ble brukt såkalt trynetomm. Det var ei solid snor med snarløkke som ble festet rundt overkjeven på grisen. Slakteren, som regel først, og hjelpemannen dyttet på bak som best han kunne. Grisene hadde naturlig nok liten lyst til å forlate det trygge grisehuset og det var nok heller ikke behagelig å bli dratt etter trynet med ei snor. Så det var under denne forflyttingen grisene hylte som verst. På denne tiden ble det brukt så kalt dor. Det var et rør på ca 10 mm i diameter som var skarpslipt i den ene enden. Dette gikk igjennom et jernstykke med skaft og hull i. Dette ble plassert på skallen til grisen, og røret ble slått inn med ei treklubbe slik at grisen stupte i bakken. Det var litt status blandt oss gutter og ha sett flest griser stupe i bakken. Vi, i Svingen, lå godt an for her var det tett mellom

de som hadde gris. Det var Haugen, Gunda Åserud, Kaspersen. Litt lenger unna var det Solbakken, Springover, Larsen, Sagbakken og på skolen hadde lærer Jordbrekk også gris.

Vi tar med en liten historie her. Etter slaktingen fant en gutt, som var ute i nødvendig ærend i timen, urinblæra til grisen. Han tok den med inn i gangen og puttet den i votten til ei jente. Da frikvarteret kom og jenta skulle ta på seg vottene røpet synderen seg ved å følge litt for godt med - og flire litt i tillegg. Det ble slutt på fliret da jenta dro til med griseblærevotten rett i fjeset hans så det skvatt.

Men tilbake til selve slaktingen. Det måtte varmes opp skoldevann til kokepunktet. Dette ble gjort i bryggepanner i bryggerhuset eller ute i det fri. Og kunne nok ta både to og tre timer. Det første som måtte gjøres når grisen lå i bakken var å få ut blodet. Grisen ble stukket i halsen og blodet ble tappet opp i et fat under stadig omrøring - så blodet ikke levret seg. Det hendte vi gutter fikk denne jobben.

Så ble grisen lagt på en liten stige og løftet opp på kasser eller bukker, for å få bedre arbeids-høyde. Så tok skoldingen til. Det ble hellet kok-ende vann på grisen og busta ble raket av med kniv. Det var om å gjøre å være nøye her så det ikke ble for mye bust igjen på flesket.

Det må nevnes at på den tiden var det ikke uvanlig med slaktedram. Det kunne være en kald jobb med kuldegrader og sno. Så det hette seg at det trengtes noe å varme seg på - en sannhet med visse modifikasjoner, for alko-holen trekker varmen ut av kroppen. Men er troen i orden kan man komme langt.

Etter at skoldingen var ferdig ble grisen som regel båret inn i uthuset, og heist opp etter bak-beina med talje, der det var tilgjengelig, eller bare med tauet over en bjelke. Nå ble grisen sprettet opp i magen. Innvoller og innmat ble tatt ut. Det meste av innmaten ble brukt og tarmer ble rengjort til pølseskin. Slaktet ble som regel hengende til dagen etter. Da kom slakteren tilbake for å dele opp. Uten å gå i detaljer her så er det klart at den videre foredling var det kvinnfolkene som sto for. Noe hjelp til å sveive kjøttkverna hendte det nok at de fikk. Men tilbake til slaktedrammen. Det var nok ikke overalt dette ble praktisert, men slakteren

På utlån fra Fotogruppa

Kafferast ved Prestesetra.

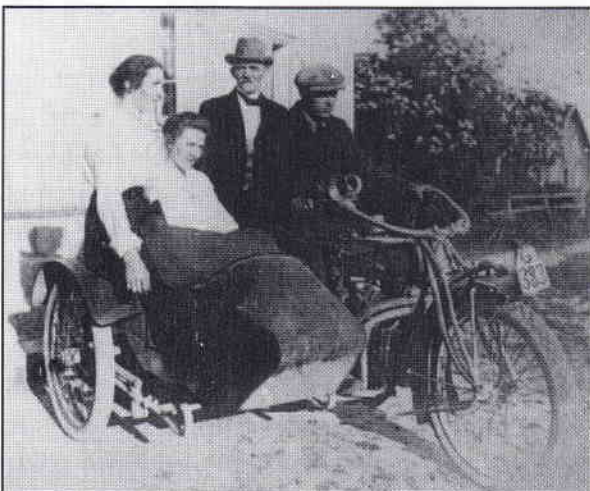
Prestesetra var i bruk fram til år 1880.

Fra venstre: Øyvind Pedersen, Kåre Ringstad, Anders Råen, Harald Haveraaen, Peder Ringstad, Helge Furu vold. Bak, fra venstre: Lorang Holtan og Olaf Haveraaen.

Dette var igjen av Prestseterhytta i 1935

Fra venstre Ole Furu vold og Jørgen Andersen.

Kolbjørn Hyllseth med sin nye Harley Davidson.

Vinterbilde *Andreas Ellefsen Dammyr ved hytta si ved Fisketretjenna I ca. 1930*

Moldbakken i 1942 - 43.

I solveggen med fiolin og trekkspill.

kunne ha med seg litt på lomma. Og det hendte det ble konsumert litt i meste laget. Dette kunne resultere i mye bust på slaktet og uryddig knivbruk for øvrig. Det verserer mange historier om fulle slaktere, men for det meste foregikk slaktingen nok i sømmelige former. Vi tar likevel med et par stykker.

Det var første grisen som skulle slaktes. Slakterne var i tydelig bakrus. Grisen sto klar da den ene slakteren med klubba forkynnte at han så to griser. «Ta den i midten,» sa den andre slakteren. Og grisen stupte. En skal ikke se helt bort i fra at det ble spilt litt for tilskuerne her.

En annen historie fra Konnerud forteller om slakteren som hadde slaktet flere griser i løpet av dagen. Og seint på kvelden var han på opp-delingsrunden. Det hadde blitt en god del mer enn vanlig slaktedramming. Så her ble det mildest talt skjeive koteletter og snodig opp-del-ing for øvrig.

Så til avlivningsmåten. Når skytemaska ble tatt i bruk, er en noe i tvil, men det skjedde vel noe ut på 50-tallet. Det foregår visstnok ennå hjemmeslakting, men i liten målestokk. I Vestbygda skal det ha blitt slaktet fram til rundt 1980.

Det hendte at grisen sjølvdaa. Da var det bare å grave den ned. Jeg kan ikke huske at det skjedde ofte, men en gang døde grisen fra en familie på åtte. Den sjølvdaa like før den skulle slaktes. De hadde bare en gris. Så her var katastrofen et faktum. Men denne historien fikk en lykkelig slutt. Gode naboer samlet inn penger så det ble til en hel gris og vel så det. Det var også noe som ble kalt flekkfeber som kunne være dødelig. Grisene fikk ofte dette om høsten. Andre årsaker til grisedød kunne være at grisene satte noe i halsen og ble kvalt. Det ble føret med skyller på den tiden og det hendte nok at beinrester befant seg i skyllene. Det var sikkert andre dødsårsaker også uten at jeg kjenner til dette.

Rønnehuedagen

20 aug. 2000

Vi var ikke heldigemed været under årets arrangement. Det ble en del regn, men også perioder med opphold og gløtt av sol. Det var en overraskelse at så mange møtte frem. Det var ca 260 betalende tilskuere. Barna kom gratis inn. Så med skuespillere og komité var det godt over 300 til stede. Vaffelsteking og kaffekoking startet i god tid i forveien - for her gjelder det å ha litt på lager. Salget av vafler og kaffe gikk bra, men brussalget gikk naturlig nok dårligere.

Berit og Helge Dammen var engasjert til å spille og synge før selve skuespillet tok til. De dro til i vanlig stil vekselvis i vedskjulet og ute ettersom været tillot det - et populært innslag.

Selve skuespillet, som denne gang var skrevet av Kai Roger Olsen, gikk det rimelig bra å gjennomføre. Skuespillerne hadde tak over hodet i fjøset når de ikke var i aksjon, men ble nok litt småvåte etter hvert. Ingen klager å høre, men de reiste fort hjem.

Etter de tilbakemeldinger vi har fått var skuespillet bra med mange artige innslag, men noe trøbbel med lyden dro ned helhetsinntrykket. Overskuddet var også bra og gikk i sin helhet direkte til Historielaget. Vi takker Selvik Bruk og forstmester Erik Juel for godt samarbeid.

Vi ønsker vel møtt til neste års Rønnehuedag 27. mai 2001 klokka 14.00. Da blir det nytt skuespill med sang og musikk. Vestskogdagen blir arrangert samme dag, men ved Laukoll-bautaen klokken 12.00.

Blodklubb- minner fra min barndom

av Nils Sunne

Blodklubb var det beste jeg visste da jeg var gutt. Vi hadde ofte det til middag om høsten når grisen var slaktet.

En dag jeg kom ekstra tidlig igjen fra skolen maste jeg om å få gå på skøyteisen før middagen. Jeg visste at det var fin «stålis» på elva. «Det er middag om to timer,» sa mor. «Og du har å passe måltida». «Forresten - er isen tykk nok?» spurte mor. «Ja,» svarte jeg. «Den var fem tommer i går.»

Glad og fornøyd slengte jeg skøytene over skulderen og gikk ned på elva. Der var alt flere av skolekameratene mine i full fart på isen.

Det tok litt tid å få bundet på seg skøytene. Jeg hadde nemlig «gammeldagse» skøyter som vi klarte «stokkskøyter.» Disse var vanskelig å få til å sitte godt på bena, men når en hadde fått dem til å sitte fast var de gode å gå på. Stokkskøyter er det vel ikke mange som vet hva som er. Jeg skal forsøke å forklare det. Det er hjemmesmidde skøytejern av godt stål festet til

treplate som benet står på. Der var det også remmer som vi spent fast skøyta med. Det er sagt at den store skøyteløperen Oskar Mathisen begynte sin karriere med slike skøyter. Vi glemte aldeles bort tiden så morro var det! Vi gikk i ring og vi hadde konkurranse om hvem som var raskest til å gå på skøyter.

Plutselig kom jeg til å tenke på hva jeg hadde lovet og det var middagen. Jeg skyndte meg hjem og fikk høre at det var over en time siden jeg skulle vært hjemme.

Jeg fikk klar beskjed om at når jeg ikke passet måltidet skulle jeg ikke få noe mat. Jeg, som var så sulten, jeg begynte å gråte. Men ingen syntes å ha medlidenhet med meg. Katten Miri, som lå på divanen, så på meg med store øyne. - Jeg tror hun syntes synd på meg.

Da jeg hadde grått en stund smeltet mor hjerte og jeg fikk en god, varm klubb - skal si det smakte. Jeg lærte å passe måltidene siden.

For barneflokken nam - nam!

Hvem som har laget denne regla vet jeg ikke, men den er trykket i et blad som het «Husmoderen.»

I siste linje er det henvist til Lagertha Broch. Hun var forfatterinne og døde i 1950-årene. Bl. a. laget hun barnebøker.

*Sirupskager med mandler paa;
andre slags med korinter - aa!
Sukkerkringler og chokolade;
brune klumper og lange stænger;
- bare vi havde mange penger!
Cigaretter, lakrits og knæk
- bare vi havde fuld en sæk!
Sukkerhummer og fisk og fugler;
kol rarstænger og blanke kugler;
æbler, pærer og grisehode. -
Alt er bareslens af det gode!!
Ingen tand- eller mavepine,
ingen sur eller furtemine
faar man her; og det er da nok
værd at tro paa - Lagertha broch.*

Ny bygdebok for Skoger

En av de oppgaver Odd Steen brant for var en ny bygdebok for Skoger. Den har det foreløpig ikke blitt noe av.

Etter kommunesammenslutningen fra 01.01. 1964 synes ikke det å være noen prioritert oppgave. Hvorvidt det kan bli noen bok, er opp til dagens generasjoner. De som sto for den gamle er forlenget borte. Skoger Sparebank gjorde i sin tid opptrykk av den gamle boka fra 1931. Ære være dem for det. Sjølv sikret jeg meg tre eksemplarer.

Kultur er i dag et mangslunget begrep, offentlige bevilgninger langt fra tilstrekkelige. En kan bare minne om restaureringen av gamlekirken og det som behøves i den sammenheng. Videre om de opplysninger som foreligger når det gjelder ivaretagelse av våre stavkirker. Dagens bevilgningstempo her kan neppe forhindre at mange av dem vil gå tilgrunne i løpet av få år.

Det er allikevel en del av bygdas slektshistorieinteresserte som ufortørent arbeider med eget slektsstoff. Kanskje kunne våre offentlige myndigheter hjelpe disse med å få samlet og

evnt. trykket disse broker til bevaring for ettertid og benyttelse i ei ny bok - et slags arkiv for en ny bygdebok.

Dataalderen kommer for fullt når det gjelder slektsforskning på hobbyplanet. Men det er, og kan vel aldri bli, fullstendig. Innsamling, klipping og redigering må til. Fremdeles bør, om ikke må, kjennskap til gamle skrivemåter, ord og uttrykk også til - og dernest koster det til slutt penger. Historielaget ser oppgavene og ønsker sterkt å tilrettelegge for de mange oppgaver som bevaring og tilgjengeliggjøring av kulturmaterialet på det bygdehistoriske plan medfører/krever.

Sluttlig tør en minne om boka; «Vandring langs et vassdrag». De fleste husstander, om ikke alle, har fått en slipp i sin postkasse om den. En bok, som bør stå i alles bokhylle. Det er blitt et praktverk til en pris av kun kr. 175,-. Bokkomiteen borger for kvaliteten. Her er redaktør, fotograf og historieinteresserte folk fra laget vårt - fem i tallet - pluss et økonomiutvalg med en økonomidirektør i spissen. Opplaget er kun på tre tusen stykker.

Endelig En riktig god jul til alle våre medlemmer og andre som kommer i berøring med Histoirelagsnytt!

Redaksjonskomiteen

På kongens utsikt - Ringerike

Personene på bildet er fra venstre: Martin Haugen, Gudbjørg Halden, Olaf Halden, Olaf Ekolt, Klara Echolt og Martha Haugen (Prøis).

Bildet er utlånt av Borgar Echolt. Gudbjørg Halden er på gamle trakter. Hun er født Næss og er fra Nes i Hole. Slektas hennes er beskrevet i Holeboka.

Konnerudverket

Konnerudverket har fått sin historie beskrevet såvel gjennom Erland Thoresens beskrivelser, nedtegnet av presten Faye og senere i ymse artikler i aviser, Skogerboka og sist, i avdelingsarkitekt Karin Phils skrift «Konnerud-gruvene.» Dette er blitt trykket opp i mange eksemplarer og er å få kjøpt hos stiftelsen Konnerudverket - Gruvemuseet ved kontaktstollen i Baklia eller på Kristinelund, Gamle Skalstad Landhandel. På sistnevnte sted er det julebutikk i november og desember på bestemte dager.

17 desember 1976 omtalte Arnt Ruud sistnevnte skrift i Drammens Tidene under vignetten «Drammen i dag.»

Vi har sakset denne artikkelen:

Konnerudverket har fått sin historie. Ikke i noe ruvende bokverk riktignok. Det vil kanskje komme en gang i tiden når norsk gruedrifts historie skal samles, eller når Historielaget i Skoger en gang i fremtiden utgir en ny bygdebok for Skoger, dersom det skulle komme på tale. Dagens historikk som vi har fått rykende fersk, så fersk at vi ennå ikke har hatt tid til å fordøye den, er laget av avdelingsarkitekt Karin Pihl ved byplankontoret i Drammen. Det er endel av det saksfremlegg som følger arbeidet med Konnerudplanen og reguleringsplaner for Grubeåsen og tilstøtende områder.

Vi har jo alle visst at det skjuler seg et utall av gamle minner fra et gryende industrimiljø i Drammensdistriktet rundt Grubeåsen. Her og der kan man hente brokker av opplysninger om det som foregikk i og rundt åsen i de hektiske årene fra 1729 til 1770, og likedan på slutten av forrige hundreår og fram til 1913.

Vi har ruslet rundt grubeinnganger. Noen ganger har vi våget oss noen meter innenfor. Vi har funnet rester etter bygninger og grunnmurer samt steingjerder som forteller om et virksomt miljø høyt der oppe i åsen.

Etterhvert er de blitt borte de som satt inne med de muntlige overleveringene fra grubetiden og som kunne fortelle halvt historie og halvt sagn om grever og andre som forsøkte å fravriste åsen dens uendelighet av metaller.

Fru Pihls beretning er først og fremst et sammendrag av det vi kjenner til om grubedriften

fra tidligere, satt inn i helhetsbildet som er skapt omkring norsk grubedrift og distriktets industrivirksomhet. Og så er det det enestående og viktige kartmaterialet som forteller mer enn bindsterke avhandlinger om hvilke veier man bragte trekullene til verket fra. Strømsgodset, Sande og Botne, og om fraktlinjer for malm fra Konnerud til Eidsfoss. Det er gjengivelse av gamle originalkart som viser bebyggelsen rundt grubesamfunnet, der innviklede nett av vann, kunstige elver og renner for drift av pumpeverk og vaskerier, heisinnetninger med videre. Hvordan Stordammen, Verkselven og alle de andre kjente steder oppsto, kan vi lese rett ut av kartene, og ikke å forglemme det interessante nett av stoller og ganger som befinner seg mer eller mindre intakt under Konnerudkollen. Det finnes også kart der det er plottet inn ikke mindre enn 23 forskjellige gruber og skjerp.

Dette er ingen anmeldelse av det glimrende arbeidet. Vi gleder oss bare til å fordype oss i stoffet, og håper at det vil være medlemmer av byplanråd, formannskap og andre kommunale råd en nyttig håndbok når man nå skal realitetsbehandle de videre planer for dette interessante området som Konnerud i virkeligheten er.

Arnt Ruud

Skoger Historielagshøsttur til Rjukan

Av Bjørg Halden

Solen skinte fra en nesten skyfri himmel da vi gikk på bussen lørdag 9. september. Vår nye leder Turid naper Hauge og hennes mann Oscar, hadde lagt opp en fin tur til Rjukan. «Karlsvogna» tok oss via Notodden til Tinnoset, hvor vi gikk ombord på M/F Storegutt. Den skulle frakte oss over Tinnsjøen til Mæl stasjon.

Tinnsjøen har fått fergetrafikk siden 1864. D/S Rjukan var den første dampbåten, og fraktet gods, post og passasjerer tre ganger i uken. Etter at Norsk Hydro kom i gang i 1905, ble det mer fart i sakene. Jernbane ble anlagt fra Vemork/Rjukan til fergeleiet Mæl i 1909, og jernbanen ble forlenget fra Notodden til Tinnoset. NSB overtok driften av den sistnevnte strekning i 1920, mens fergene og jernbanen Rjukan - Mæl ble drevet av Norsk Hydro helt fram til nedleggelsen i 1991.

D/F Rjukanfos (1909) var den første jernbanefergen på Tinnsjøen. Den ble satt i drift samtidig med åpningen av jernbanestrekningene. I 1914 kom D/F Hydro, noe større enn Rjukanfos. Denne ble senket 20. februar 1944 for å stoppe tyskernes transport av tungtvann. Det var en sabotasjeaksjon, og mange sivile nordmenn omkom på denne turen. Båten ligger på 440 m dybde, og er markert med en bøye. På den nye veien som går på Vestsiden av Tinnsjøen, er det reist en minnestein i granitt rett overfor stedet der båten gikk ned. Denne minnesteinen har også sin historie: Under produksjon av saltpeter, ble syretårn hugget ut i granitt. Det var på grunn av mangel på metall som ikke rustet. Rustfritt stål var enda ikke oppfunnet. Det ene av disse syretårnene står nå som minnestein.

I 1929 kom D/F Ammonia, den tredje jern-

banefergen, og i sin tid Norges største innsjøfartøy. Den kunne ta åtte jernbanevogner. Dette var hoivedfergen frem til 1956, og reserveferge helt frem til nedleggelsen av Rjukanbanen i 1991. Dette er Europas eldste dampferge, bevart i originalutførelse fra 1929. M/F Storegut kom i trafikk i 1956, og var da Norges største innsjøferge med plass til ti vogner.

Stiftelsen Rjukanbanen gjør en kjempejobb med å ta vare på båter og jernbane. Det er ikke lenger noen fast trafikk, men turer går på bestilling. Vi hadde en flott tur over Tinnsjøen, ca 1 og 3/4 time med Storegut. Underveis ble vi servert deilig bifflapskaus og kaffe.

På Mæl stasjon gikk vi på toget som fraktet oss til Rjukan - 16 km. Her sto «Karlsvogna» klar, og kjørte oss opp til Vemork. her fikk vi omvisning, og se film om den kjente sabotasjeaksjonen. Før hjemreisen ruslet vi litt i Rjukan og nøt de siste solstråler. Nyte solstrålene gjør nok Rjukanbeboerne også så godt de kan i disse dager. Sola blir nemlig borte bak fjellene ca 1 oktober, og kommer ikke igjen før 12 mars!

Veien hjem gikk via Bolkesjø og Kongsberg.

Av Skoger Historielags ca 320 medlemmer, hadde vi håpet på ca 150 deltagere. Vi var 59 som var med på tur, og ingen angret på det! Til alle dere som ikke «bet på» denne gang sier vi: Ta sjansen neste gang den byr seg!

Toril og Oscar hadde gjort en flott jobb med å få til tur, og Oscar gjorde jobben som den perfekte guide. Vi fikk med oss mye historie underveis.

Takk for turen!

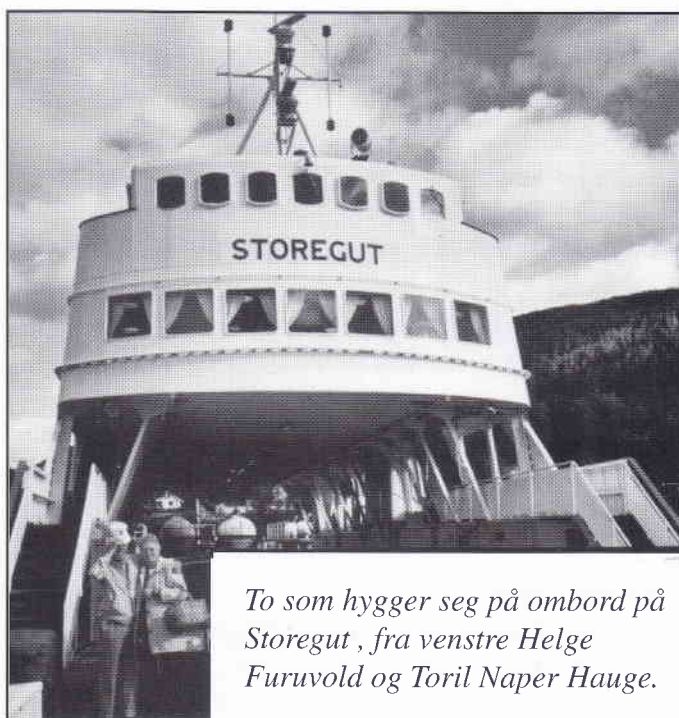
**Årsmøte i Historielaget
11. febr. 2001.**

På Mæl stasjon, over

På togtur med Rjukanbanen, over

To som hygger seg på ombord på Storegut, fra venstre Helge Furuvold og Toril Naper Hauge.

På bildet ser vi tre av dugnadsgjengen, fra venstre Kjell Amundsen, Per Hansen og Roar Thoresen.

Dugnad på Rønnehue

Av Helge Furuvold

Også i sommer har det vært utført en del arbeid på Rønnehue av dugnadsgjengen, som består av: Roar Thoresen, Egil Kristensen, Per Hansen, Olaf Nilsen, Kjell Amundsen, Helge Furuvold, Gunnar Kaspersen og Øivind Pedersen.

Utført arbeide er:

- Utvidelse av jorden mellom våningshuset og fjøset slik at det blir bedre plass i inngjerdningen for publikum når de skal overvære skuespillet som blir oppført på Rønnehuedagen.

Dugnaden startet opp 21. mai, og ble avsluttet uka før Rønnehuedagen 20. august med slåttejobb og hesjing.

- Reparasjon på fjøset. Dette ble meget omfattende. Bl. a. ble stokker i laftingen på sørveggen skiftet ut grunnet råtne.

- Det ble satt inn nye vinduer (brukte), laget nye dører, en god del gammel kledning reparert og påsatt nye vindskier og islekter.

- Bølgeblikktaket var veldig rustet. Det ble stålbørstet og malt med to strøk Arcanol.

- Ny dass har det også blitt i sommer. Et hjørne av vedskjulet ble tatt til dette. Den har blitt virkelig fin! En trestjerners dass med grønnmalte vegger, hvitt tak og rødt listverk Flott!

- I våningshuset har det ene soverommet i 2. etasje blitt pusset opp. Vegger og tak har blitt malt og gulvet er lakkert.

Alt i alt syntes vi det er gjort en bra jobb i sommer og det gikk med 251 og en halv time dugnadsarbeide.

Som takk for jobben spanderte Historielaget fest for oss på Rønnehue 29. september. Da fikk hver enkelt av oss tildelt et bilde av Rønnehue, slik det så ut i 1933 etter et maleri av Bjarne Mauritz Larsen - og takk for det!

Dugnadsgjengen

Eldre i Skoger

Det er en del ukjente personer på bildet. Skulle det være noen som kjenner de navnløse vennligst meld fra - slik at bildet blir korrekt for ettertiden.

1. - 4. ?

5. Olaus Bjørnsen, Andorsrud

6. Hanna Lundebø, Bråtan, V. Skoger
(litt usikre)

7. Edvard Bråten

8. - 10. ?

11. Augusta Tollefsen, Køyta

12. ?

13. Aandrine Skjeldrum, Jordbræk

14. Andreas Birkeland, sogneprest

15. Rigmor Birkeland, Prestegården

16. - 20. ?

21. Hans Gråterud, Fagerheim

22. ?

23. ?

24. Ingvald Lie, Fjellsveien

25. Anna mundsen

26. Emma Haveraaen, Ingvaldsåsen

27. ?

28. Ragna Andersen, Fjellsveien

29. ?

30. Solveig Birkeland, Prestegården

31. Anna Knudsen, Vestby

32. Emil Tollefsen, Køyta

33. Oskar Lundebø, Bråtan, V. Skoger

34. Juliane Haveraaen, Furuval, V. Skoger

35. Oluf Haveraaen, Furuval, V. Skoger

36. Kirsten Andersen, Skoger bedehus

37. - 39. ?

40. Guri Larsen Melen, Mælen

41. Birgit Myhre, Holt

42. Magna Gundesø, Gundesø

43. Ingrid Olstad, Bjørkebo, Fjellsveien

44. - 47. ?

48. Maren Bærheim, Lerpeveien

49. Anne Hagen, Mælen

50. Marius Hagen, Mælen

51. Kristian Grøvdal d.e.

52. - 55. ?

56. Gjertrud Juel, Alfheim, Ø. Skoger

57. - 60. ?

61. Agnes Blichfeldt, Eikhaugen skole

62. ?

63. Emma Steen, Sten

64. - 66. ?

67. Otilie Bråten, Mælen

68. - 71. ?

72. Tordis Grimsrud, N. Undelsrud

73. ? 74. Oskar Langstrand, «Glassverket»

75. Karoline Jordbrekk, Jordbræk